

Norges teknisk—naturvitenskapelige universitet Institutt for datateknologi og informatikk TDT4102 Prosedyreog objektorientert programmering Vår 2023

Øving 9

Frist: 2023-03-24

Mål for denne øvinga:

- Lære om operatorar og interaksjon mellom klasser av ulike typar.
- Lære å implementere og å bruke klasser.
- Lære å bruke enkle klasser for eit enkelt grafisk brukargrensesnitt (GUI).
- Lære å bruke peikarar
- Lære å bruke unique_ptr og shared_ptr

Generelle krav:

- Bruk dei eksakte namn og spesifikasjonar gjeve i oppgåva.
- Teorioppgåver svarar du på med kommentarar i kildekoden slik at læringsassistenten enkelt finn svaret ved godkjenning.
- Denne øvinga skal implementeras utan hjelp frå std_lib_facilities.h.
- 70% av øvinga må godkjennast for at den skal vurderast som bestått.
- Øvinga skal godkjennast av stud.ass. på sal.
- Det anbefalast å nytte ein programmeringsomgjevnad(IDE) slik som Visual Studio Code.

Tilrådd lesestoff:

- Kapittel 17, 19.5.4 og 19.5.5 i PPP
- Dokumentasjon til AnimationWindow.

DEL 1: NTNU-samkøyring (60%)

Du har fått sommarjobb i det nye studentføretaket «EcoTrans» som er starta av nokre miljømedvitne NTNU-studentar. Omorganiseringa til nye NTNU har skapt eit behov for koordinert transport mellom byane Trondheim, Ålesund og Gjøvik. Kvar veke reiser mange tilsette og studentar mellom desse byane, ofte i privatbilar med ledige sete. EcoTrans vil lage eit enkelt datasystem for å stimulere til miljøvenleg samkøyring, og i denne oppgåva skal du skrive nokre kodebitar for eit slikt system.

\square Car-klassa (10%)

a) Deklarer ei klasse Car.

Car skal ha eit heiltal freeSeats som privat medlemsvariabel som indikerer kor mange ledige sete det er i bilen. Car skal også ha to public medlemsfunksjonar hasFreeSeats og reserveFreeSeat. hasFreeSeats returnerer true om bilen har ledige seter, og false elles. reserveFreeSeat «reserverer» eit ledig sete ved å dekrementere freeSeats-variabelen (du kan gå ut frå at funksjonen berre verte kalla på om det er ledige sete).

Deklarasjonar for medlemsfunksjonane:

```
bool hasFreeSeats() const;
void reserveFreeSeat();
```

Nyttig å vite: Const correctness

Det er god praksis å markere medlemsfunksjonar som ikkje endrar objektet med const. Dette gjer det enklare å finne feil i koden, og let oss bruke medlemsfunksjonane sjølv om objektet er konstant.

```
int main () {
class NumberClass {
                                           NumberClass x{3};
    int number;
    public:
                                           int i = x.getNumber(); // OK
    NumberClass(int number)
                                           x.setNumber(i+1); // OK
        : number{number} {}
                                           const NumberClass y(4);
    // markert const
                                           int j = y.getNumber(); // OK
    int getNumber() const {
        return number;
    }
                                           y.setNumber(j+1); // IKKJE OK!
                                           // Kompileringsfeil:
    // ikkje markert const
                                           // kan ikkje kalle ein funksjon
    void setNumber(int newNumber) {
                                           // som ikkje er markert const,
        number = newNumber;
                                           // på eit const objekt
    }
}
                                       }
```

- b) Deklarer og implementer ein konstruktør som tek inn kor mange ledige sete bilen har.
- c) Implementer hasFreeSeats() og reserveFreeSeat(). Hugs at deklarasjonen skal vere i Car.h, og definisjonen (implementasjonen) skal vere i Car.cpp.

$\boxed{2}$ Person-klassa (20%)

a) Deklarer ei klasse Person.

Denne skal ha dei private medlemsvariablane name og email, begge av typen string. I tillegg skal klassa ha ein std::unique_ptr Car, som er ein peikar til ein Car. Legg merke til at vi ønskjer å bruke ein peikar og ikkje referanse til Car-objektet.

Grunnen til det er fordi ein peikar kan ha verdien nullptr og det passar fint for å representere at ein person *ikkje* har bil. Om vi nytta referanse i staden for peikar ville det vorte vanskelegare å representere dette. Dette er godt forklart i læreboka §17.9.1, og mot slutten av det avsnittet er det oppsummert når ein anbefaler pass-by-value, peikar, eller referanse-parameter.

Klassa skal ha ein konstruktør som set name, email og car til verdiar gjeve av parameterlista. For Car nyttar vi nullptr som eit såkalla «default argument» (standard-verdi). Det tyder at konstruktøren kan brukast med berre de to første parametrane, og då vil den tredje få denne standard-verdien. Sjå også nyttig-å-vite-boks om dette temaet. Deklarer ein get-funksjon både for name og email. Deklarer også ein set-funksjon for email.

Hint: For å bruke std::unique_ptr må ein inkludera headerfila <memory>. For std::string må headerfila <string> inkluderast.

Nyttig å vite: std::unique_ptr og std::shared_ptr

Kva er ein std::unique_ptr? std::unique_ptr er ein smartpeikar som eig og handterer eit anna objekt gjennom ein peikar, og slettar automatisk minnet som tilhøyrer objektet når std::unique_ptr-instansen blir destruert. Når ein std::unique_ptr blir oppretta kallar han automatisk new, og når han går ut av skop kaller han sjølv delete. Dette vil seie at vi slepp å bruke new og delete når vi skal bruke dynamisk allokerte objekt. Merk at dette faget berre er ein liten intro til det man kan gjere med std::unique_ptr.

Korleis opprette ein std::unique_ptr? C++14-funksjonen std::make_unique brukes for å lage eit nytt std::unique_ptr-objekt. Han allokerer og nødvendig minne til objektet std::unique_ptr handterer.

Korleis bruke ein std::unique_ptr? Derefereringsoperatoren (*) og piloperatoren (->) blir brukt som om det er ein vanleg peikar.

```
std::cout << s1->getName() << '\n';
std::cout << *s2 << '\n';
```

Ein std::unique_ptr eig objektet det peikar til (berre ein std::unique_ptr kan peike på eit objekt om gangen) — den tillèt ikkje peikaren å bli kopiert. (Viss vi hadde kunnet kopiere ein std::unique_ptr og ein av peikarane hadde gått ut av skop, ville objektet vorte sletta, og dei gjenverande std::unique_ptr ville peika til minne vi ikkje veit kva inneheld.) Derimot kan eigarskapet overførast vha. std::move. Vi seier at std::move overfører eigarskapet av objektet.

```
/* Overfører eigarskap frå s1 til s3. */
std::unique_ptr<Student> s3 = std::move(s1);
/* Verdien til s1 er nå udefinert. */
/* Kodelinjen under vil ikkje kompilere, for std::unique_ptr kan ikkje bli
kopiert*/
// auto s3 = s1;
```

Etter denne operasjonen er s3 ein std::unique_ptr som eig det Student-objektet som s1 tidlegare eigde. s1 er derimot i ein «gyldig men uspesifisert» tilstand.

Nokre gangar ønskjer vi å la andre bruke objekta som blir peika til av std::unique_ptr-instansen utan å overføre eigarskapet. Vi kan da få tak i den underliggande peikaren, vha. medlemsfunksjonen get.

```
void printStudent(Student* sPtr);
printStudent(s2.get()); /* s2.get() returnerer den underliggande
peikaren.*/
```

Medlemsfunksjonen get kan òg bli brukt til å sjekke om ein std::unique_ptr har eit tilknytta objekt, ved å samanlikne med nullptr.

```
if (s1.get() != nullptr) {
    std::cout << "S1 contains an object\n";
} else {
    std::cout << "S1 does not contain an object\n"; // <- Dette skrivast ut
}
if (s3.get() != nullptr) {
    std::cout << "S3 contains an object\n"; // <- Dette skrivast ut
} else {
    std::cout << "S3 does not contain an object\n";
}</pre>
```

std::unique_ptr kan verke vanskeleg, men ikkje overkompliser det! Tenk på det som ein vanleg peikar, bare at han eig objektet han peikar på og dermed har ansvar for å fikse minnet til objektet sjølv. Og siden det blir krøll viss fleire skal eige det same objektet, kan ein ikkje ha meir enn éin std::unique_ptr til eit objekt, så dersom ein anna std::unique_ptr skal peike dit må ein «std::move» eigarskapet.

std::shared_ptr fungerer på mange måtar likt, men objektet han peikar på kan nå bli eigd av fleire std::shared_ptrs. For kvar peikar du da har til objektet vil ein teljar legge til éin. Viss peikarane går ut av skop, eller blir fjerna, vil teljaren reduserast med éin, og først når den siste std::shared_ptr-en går ut av skop, blir objektet sletta.

- b) Implementer konstruktøren og get-/set-funksjonane frå førre deloppgåve. Bruk initialiseringsliste i konstruktøren.
- c) Lag medlemsfunksjonen has Available Seats().
 Funksjonen returnerer true om personen eig ein bil og bilen har ledige sete.

Nyttig å vite: default arguments

For å unngå at ein skal definere fleire ulike funksjonar som gjer det same, men har ulik tal på parametrar i parameterlista, så finnast det default arguments.

Til dømes kan ein funksjon som alltid skal leggje saman to tal vere standardisert til å inkrementere det første argumentet med ein, dersom det andre argumentet ikkje er oppgjeve. I staden for å lage to funksjoner som gjer same arbeid eller kallar på ein annan, er det formålstenleg å samle dei. Dette kan ein også bruke med medlemsfunksjonar i klassar.

```
void Adder(int a, int b = 1);
```

```
//void Adder(int a = 1, int b); // Gir kompileringsfeil
int main() {
    Adder(42, 42); // a+b=84
    Adder(42); // a+b=43
}

void Adder(int a, int b) {
    cout << "a+b=" << a+b;
}</pre>
```

Default argument skrivast i deklarasjonen, men ikkje i definisjonen. Argumenta som har default-verdi må også skrivast sist i parameterlista.

- d) Overlast operator<<, som skal skrive ut innhaldet i Person til ein std::ostream.

 Drøft:
 - Kvifor bør denne operatoren deklarerast med const-parameter? (t.d. const Person&p)
 - Når bør vi, og når bør vi ikkje (ev. kan ikkje) nytte const-parameter?

Hugs å inkludere <iostream>.

e) Skriv testar for Person i main().

Opprett fleire personar, og prøv å teste ulike tilfelle (t.d. har personen bil? Kva med når personen ikkje har bil?).

Tips: Viss vi opprettar ein std::shared_ptr til ein Person, må vi lage eit Person-objekt ved å bruke new og ikkje std::make_shared. std::make_shared kan berre brukast når objektet har ein kopikonstruktør. std::unique_ptr har ikkje ein kopikonstruktør, og ein std::unique_ptr som medlemsvariabel gjer at default kopikonstruktøren til klassen slettast.

3 Meeting-klassa (30%)

a) Deklarer ein scoped enum, med namn Campus, som inneheld verdiar for dei ulike byane (Trondheim, Ålesund og Gjøvik). Overlast operator<< for Campus, som skal skrive campusnamnet til ein ostream.

La deklarasjonen av enum class Campus liggje i Meeting.h.

b) Definer klassa Meeting.

Klassa skal ha følgjande private medlemsvariablar:

```
int day;
int startTime;
int endTime;
Campus location;
std::string subject;
const std::shared_ptr<Person> leader;
vector<std::shared_ptr<Person>> participants;
```

Implementer get-funksjonar for day, startTime, endTime, location, subject, og leader som ein del av klassedefinisjonen.

Hugs å inkludere nødvendige headerfilar, til dømes <vector>.

c) Lag medlemsfunksjonen addParticipant.

Den skal ta inn ein std::shared_ptr til eit Person objekt og leggje den inn i participants.

d) Lag ein konstruktør for Meeting-klassa som tek inn day, startTime, endTime, location, subject, og leader.

Hugs at møteleiaren også er ein deltakar.

e) Teori: Når vi opprettar eit Meeting-objekt, korleis blir det allokerte minnet rydda opp når vi slettar objektet eller stoppar programmet?

f) Lag funksjonen getParticipantList().

Dette skal vere ein medlemsfunksjon i Meeting. Funksjonen har ingen parametrar og returnerer ein std::vector<std::string> med namn på deltakarane.

g) Overlast operator << for Meeting.

Denne operatoren skal IKKJE vere ein friend av Meeting. Du står fritt til å velje format sjølv, men du skal skrive ut subject, location, startTime, endTime, og namnet på møteleiaren. I tillegg skal han skrive ut ei liste med namna på alle deltakarane. Test funksjonen din frå main().

h) Skriv funksjonen findPotentialCoDriving.

Dette skal vere ein medlemsfunksjon i Meeting. Funksjonen skal ta inn eit anna møte, og skal returnere ein vektor med Person-peikarar. Vektoren skal bestå av alle personar frå det andre møtet som:

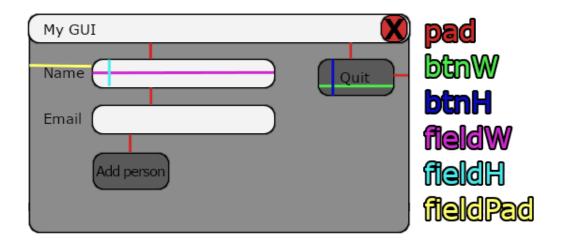
- har ledige plassar i bilen sin og
- der det andre møtet
 - er på same stad som this-møtet,
 - er på same dag som this-møtet,
 - har start-tid som er mindre enn ei time forskjellig frå start-tida til this-møtet, og
 - har slutt-tid som er mindre enn ei time forskjellig frå slutt-tida til this-møtet.

 $Hint: Funksjonen \ vil \ ha \ følgjande \ returtype: \ std::vector < std::shared_ptr < Person >>. Hugs \ const \ correctness.$

DEL 2: GUI for samkøyring og møteplanlegging (40%)

For å gjere programmet meir brukarvenleg vil dykk lage eit grafisk brukargrensesnitt (GUI) der passasjerar kan melde seg inn. Den skal ha to tekstfelt, eit for å skrive inn passasjerens namn og eit for e-post. Det skal også vere to knappar: ein for å leggje til personen og den andre for å avslutte programmet.

Før ein går laus på kodinga til eit GUI, er det veldig lurt å danne seg ei skisse for korleis vindauget skal sjå ut. Det er også lurt å namngje alle ulike avstandar i vindauget. Dette er delvis slik ein ikkje treng å sjonglere alle dei ulike verdiane i hovudet, men mest fordi ein då kan endre på alle felles avstandar på ein stad. Under kjem ei mogeleg skisse av GUI-et der kvar farge er kopla til ein variabel. Det er ikkje eit krav at du følgjer denne skissa, men alle elementa skal vere med til slutt.

Alle variablar og funksjonar i resten av oppgåvene skal vere medlem av vindauge-klassa vi lagar.

4 Oppretting av GUI (20%)

Til denne oppgåva skal vi bruke AnimationWindow slik vi har gjort før, noko som gjer at vi overlet programstyringa til vindauget sjølv. I praksis tyder det at vi må lage vår eiga vindauge-klasse som arvar frå AnimationWindow, og at klassa skal styre programmet.

Vidare skal vi nytte widgetsene TDT4102::TextInput og TDT4102::Button. Som ein må nytte #include "widgets/TextInput.h" og #include "widgets/Button.h" for å kunne bruke.

- a) Lag ei ny klasse MeetingWindow, som arvar public frå AnimationWindow, og konstruktøren MeetingWindow(int x, int y, int w, int h, const string& title).

 Plasser klassedeklarasjonen i MeetingWindow.h. Sidan AnimationWindow ikkje har ein default-konstruktør, så må du kalle AnimationWindow-konstruktøren i initialiseringslista, der argumenta skal vere dei du tok inn i MeetingWindow-konstruktøren. La konstruktør-kroppen stå tom inntil vidare.
- b) Lag eit MeetingWindow-objekt i main(). Lag eit objekt av typen MeetingWindow i main(). Prøvekøyr koden, du skal få opp eit blankt vindauge. Tips: nytt wait_for_close() funksjonen for at vindauget skal haldast oppe fram til brukaren lukkar det.
- c) Før du byrjar på å leggje inn element, er det lurt setje inn nokre heiltal i klassa som definerer oppsettet i vindauget. Sjå skissa over for eit forslag. Sidan desse ikkje skal endrast og er definerte før kompileringa, er det lurt å deklarere dei static constexpr int og gi dei verdiar direkte i .h fila.

Nyttig å vite: static og static constexpr

Ein statisk medlemsvariabel er ein variabel som er felles for alle instansane av klassa. Ein kan skriva static før medlemsvariabelen for å sikre seg at det berre finnast ein kopi av variabelen når programmet blir køyrt, i staden for ein kopi per objekt som lagast i klassa.

inline trengst for å kunna initialisera statiske variablar i klassedefinisjonen.

Å deklarera ein variabel som constexpr gir kompilatoren beskjed om at variabelen skal evaluerast ved kompilering. Det gir oss også moglegheita til å bruke variabelen i constexpr funksjonar som kan evaluerast ved kompilering. Ein variabel som er static constexpr er difor felles for alle instansane av klassa, og evaluerast ved kompilering. Dette betyr også at den kan (og må) initialiserast direkte i .h-fila til klassa. På denne måten oppnår ein raskere køyring av koden, fordi den eine kopien av variabelen allereie er evaluert ved kompileringa og treng aldri å evaluerast igjen.

Nyttig å vite: Kort om callback

Ein callback-funksjon er ein funksjon som blir kalla når du trykkjer på ein knapp i GUIet. Den skal ikkje ta inn nokon parametrar og returnera void. For å knyta ein callbackfunksjon til ein knapp brukar vi setCallback() funksjonen til knappen. Les meir om callbackfunksjoner her

- d) Deklarer og definer en callback-funksjonen void cb_quit(). Denne callback-funksjonen skal nyttast av avslutnings-knappen, så derfor må den kalle den arva medlemsfunksjonen close() som avsluttar vindauget.
- e) Legg inn eit TDT4102::Button-objekt, quitBtn, som privat medlemsvariabel. quitBtn må konstruerast i initialiseringslista til MeetingWindow. quitBtn legges til vindauget ved å bruke add(quitBtn) i funksjonskroppen til MeetingWindow-konstruktøren. quitBtn skal bruke cb_quit som callback-funksjon, og det gjerast ved å kalle setCallback(std::bind(MeetingWindow::cb_quit, this)) på quitBtn. Prøv å køyre programmet her og sjå om det funkar som forventa.

$\boxed{5}$ Person-funksjonalitet (20%)

I denne oppgåva skal me leggja til eit par widgets til skjermen. Her er det viktig å passa på at ingen av widgets-ene ligg oppå kvarandre. Då vil dei ikkje oppføra seg som forventa.

Merk: På nokre maskiner vil input felta oppføra seg rart. Det gjer at ein må markera teksten i inputfeltet og sletta han før ein kan skriva noko der, sjølv viss det ikkje står noko i inputfeltet!

- a) Legg til to TDT4102::TextInput: personName og personEmail.

 Desse er to innskrivingsfelt for parametrane til ein ny Person. Desse må også leggast til vindauget på same måte som quitBtn.
- b) Legg inn vector<shared_ptr<Person>> people som ein medlemsvariabel, og så definer og implementer ein ny funksjon, void newPerson().

Denne vektoren skal innehalde peikarar til alle personar som vert lagt til gjennom tekstboksane

newPerson skal lese det som er skrive inn i tekstboksane og leggje til ein ny person i vektoren med desse argumenta. Dette skal vere eit anonymt/namnlaust objekt, så her må du bruka new:

people.emplace_back(new Person{/*Dine argument*/});

For å hente innhaldet i tekstboksane, må du kalle funksjonen getText() på innskrivingsfelta. Sjekk også om ein av parametrane manglar, slik at det ikkje leggjast til ufullstendige personar. Hugs også å tømme tekstboksane kvar gang du leggjer til ein person, ved at kalla funksjonen setText().

c) Legg til ein ny TDT4102::Button, personNewBtn med ein tilhøyrande callbackfunksjon, cb_new_person().

Callback-funksjonen skal kalle newPerson().

d) Test om programmet fungerer som venta.

Ein enkel måte å gjere dette på er å lage ein public funksjon som printar alle personane i people-vektoren. Denne funksjonen kan du kalle i main().

6 Utviding av GUI (Frivillig)

I denne oppgåva kan du fullføre GUI-et for samkøyringa. Det skal no verte to sider: ei for Person og ei for Meeting. Ein skal kunne sjå alle møte/personar som er innførte og kunne leggje inn nye. Vindauget skal ha ein knapp for å avslutte, to knappar som respektivt byttar til Meeting- og Person-sida, eit tekstfelt for informasjon, eit felt for kvar parameter å leggje inn, og to knappar som respektivt legg til ein ny Person eller Meeting. I tillegg skal det vere to felt der du kan velje ein person å leggje til eit spesifikt møte, og ein knapp som utfører dette.

- a) Legg til ein ny TDT4102::TextInput, personSeats.
 - Denne skal du bruke for å gi personane ein bil i newPerson. Dersom personSeats har eit tal som er større enn null lagar du eit Car-objekt og gir peikaren til denne til Person-konstruktøren. Sjåføren må først ha plass, så du må også "reservere" eit sete i Car-objektet! Tips: Du kan gjere om frå string som du får frå å kalle getText() på personSeats, til int ved hjelp av funksjonen stoi ("ein streng"). Den konverterer "ein streng" til heiltal.
- b) Legg til ein ny TDT4102::TextInput, personData, som privat medlem. Dette skal vera eit større tekstfelt der det er plass til fleire linjer. Det skal fungere som display i vårt GUI, og skal vise personene som har blitt lagt inn.
- c) Lag to nye funksjonar, void showPersonPage() og void showMeetingPage().

 Desse skal vi bruke til å bytte mellom Person og Meeting sidene. For å gjere dette, må showPersonPage() kalle medlemsfunksjonen setVisible(true) på alle element som er knytta til den sida, medan showMeetingPage() må kalle setVisible(false). Det omvende gjeld for alle komande element som vert knytta til Meeting-sida.
- d) Legg til to TDT4102::Buttons, createPersonButton og createMeetingButton, med to tilhøyrande callback-funksjonar, cb_persons() og cb_meetings().

 Callback-funksjonane skal respektivt kalle showPersonPage() og showMeetingPage().
- e) Legg inn fire nye TDT4102::TextInput til Meeting-sida: meetingSubject, meetingDay, meetingStart, og meetingEnd.

 Desse skal vi seinare bruke for å leggje inn Meeting-objekt. Nå er det lurt å kalle showPersonPage() på slutten av MeetingWindow-konstruktøren.
- f) Legg inn to TDT4102::DropdownList til Meeting-sida: meetingLocation og meetingLeader. TDT4102::DropdownList lagar ei rullegardinliste. For å leggje til eit val må du kalle funksjonen add med ein strengparameter. Legg inn dei tre relevante stadane til location i rullegardinlista meetingLocation vha. MeetingWindow-konstruktøren. Utvid newPerson til at namnet til den nye personen leggast til som eit val i meetingLeader. Dette kan gjerast ved å bruka metoden til TDT4102::DropdownList som heiter setOption(). Denne tek inn ein parameter av typen vector<string> med alle val som skal visast i rullegardinlista. Denne metoden vil då oppdatera rullegardinlista til å vise de vala som står i vector-en.
- g) Legg inn ein ny funksjon, void newMeeting(), ein callback som kallar denne, cb_new_meeting(), og ein knapp med denne callbacken, meetingNewBtn.

 newMeeting skal lese parametrar frå felta og konstruere eit Meeting i ein ny vector<unique_ptr<Meeting>>, meetings. TDT4102::DropdownList har medlemsfunksjonen getValue() som returnerer posisjonen til valet i lista, så bruk dette for å finne rett stad eller rett møteleiar i vektoren over personar. Hugs å sjekke om parametrane er gyldige.
- h) Lag eit display, meetingData Dette displayet skal vise alle møtene som er lagt til i GUI.